

Acidobazické reakce

Acidobazické reakce jsou reakce mezi kyselinami a zásadami. Nazývají se také neutralizační či protolytické. Definice kyselin a zásad vycházejí z různých teorií. Jsou to Arrheniova teorie kyselin a zásad, Brønstedova teorie kyselin a zásad, elektronová teorie kyselin a zásad.

Teorie kyselin a zásad

Arrheniova teorie kyselin a zásad

Kyseliny jsou elektrolyty schopné odštěpit **vodíkový kationt** H^+ .

Zásady jsou elektrolyty schopné odštěpit **hydroxidový aniont** OH^- .

Brønsted-Lowryho teorie kyselin a zásad

Kyseliny jsou elektrolyty schopné **odštěpit** proton.

Zásady jsou elektrolyty schopné **přijmout** proton.

Elektronová teorie kyselin a zásad

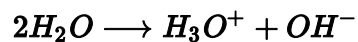
Kyseliny jsou elektrolyty schopné odštěpit **proton**.

Zásady jsou elektrolyty schopné odštěpit **elektron** (donory elektronů).

Acidobazické reakce

Autoprotolýza vody

Autoprotolýza vody je reakce, při níž vznikají z elektricky neutrálních molekul vody ionty.

Počet disociovaných molekul vůči nedisociovaným je velmi malý až zanedbatelný. Koncentrace hydroxidového aniontu a oxoniového kationtu je stejná. Iontový součin vody má hodnotu $10^{-14} \text{ mol}^2 \cdot \text{l}^{-2}$. Koncentrace jednotlivých disociovaných iontů je tedy $10^{-7} \text{ mol} \cdot \text{l}^{-1}$.

Výpočet pH

$$\text{pH} = -\log [H_3O^+]$$

Při koncentraci výše uvedené je neutrální pH rovno 7. Kyselé $\text{pH} < 7$ a zásadité $\text{pH} > 7$.

Protolýza solí

Rozpuštěné soli ve vodě se poté chovají jako kyseliny nebo zásady. Výsledkem dalších probíhajících reakcí je vytvoření buď hydroxidového aniontu, nebo oxoniového kationtu.

Pufry

 Podrobnější informace naleznete na stránce Pufr.

Pufry jsou roztoky, které dokáží tlumit změny pH. Tato schopnost je nezbytná nejen pro lidský organismus udržováním acidobazické rovnováhy (ABR), ale zprostředkovaně i pro udržování celkové homeostázy. Ale i pufrovací schopnost má svá omezení. Například může dojít k vyčerpání pufru. Potom dojde k poruše acidobazické rovnováhy.

Výpočet pH

Hendersonova a Hasselbalchova rovnice popisuje **vztah** mezi *složením pufru* a jeho *kyselostí*. Za zjednodušujících předpokladů platí:

$$\text{pH} = \text{p}K_A + \log \frac{c_B}{c_A},$$

kde

pH je výsledné pH pufru,

pK_A je disociační konstanta konjugované kyseliny pufru,
 c_A a c_B jsou rovnovážné koncentrace konjugované kyseliny a zásady tvořící pufr.

Odkazy

Související články

- Srážecí reakce
- Teorie kyselin a zásad
- Hendersonova-Hasselbalchova rovnice
- Pufr
- Pufrý
- Mechanismus udržování acidobazické rovnováhy
- Poruchy acidobazické rovnováhy
  - Metabolická acidóza
  - Metabolická alkalóza
  - Respirační acidóza
  - Respirační alkalóza
  - Kombinované poruchy acidobazické rovnováhy
- Korekce a kompenzace poruch acidobazické rovnováhy
- Principy léčby poruch acidobazické rovnováhy
- Vztahy mezi acidobazickou rovnováhou a ionogramem

Externí odkazy

Acidobazické reakce a jejich využití v odměrné analýze (http://users.prf.jcu.cz/sima/analyticka_chemie/volumacidobas.htm)

Použitá literatura

- DUCHOŇ, Jiří, et al. *Lékařská chemie : Vybrané kapitoly z obecné, anorganické a organické chemie pro mediky a lékaře*. 1. vydání. Praha : 2. lékařská fakulta UK v Praze, 1998.
- -*Acidobazické reakce a jejich využití v odměrné analýze* [online]. ©2010. [cit. 2010-12-12]. <http://users.prf.jcu.cz/sima/analyticka_chemie/volumacidobas.htm>.